

**6502 SAYILI KANUN KAPSAMINDA
TÜKETİCİ İŞLEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE TEMEL İLKELERİ
TÜKETİCİ MAHKEMELERİ VE HAKEM HEYETLERİNİN GÖREV ALANI
HAKEM HEYETLERİNE İLİŞKİN
TÜKETİCİ HUKUKU ve USUL UYGULAMALARI**

Tacettin ŞEKER¹

I- GİRİŞ

Her gün farkında olmadan onlarca sözleşmenin tarafı oluruz. Marketten kredi kartı ile veya nakit alışveriş yapar, bankadan ya da kredi kartından ihtiyaçlarımız için kredi çekeriz, aracımıza yakıt alır, otoparka bırakırız, yıkatırken hizmet satın alırız. Evimiz için mobilya satın alır, otobüse biner ve eşyamızı taşır, taşıma sözleşmesi kurarız, ayakkabımızı tamir ettirir, elbisemizi kuru temizlemeye veririz, kuaföre gider eser sözleşmesi yaparız, profesyonel anlamda hizmet veren firmadan ev kiraladığımızda simsarlık sözleşmesi yaparız, çocuğumuzu kursa yazdırır özel eğitim sözleşmesi yaparız. İşte farkında olmadan yaptığımız bu sözleşmelerden doğan ihtilaflarda miktara göre ya tüketici hakem heyetlerine ya da tüketici mahkemelerine gideriz.

Kural olarak taraflar arasında doğan ve adli yargının görevli olduğu her çeşit uyuşmazlıkların çözülmesinde mahkemeler görevlidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunumuzda, bir davanın hakemler marifetiyle bakılıp sonuçlandırılması özel bir yargı yoludur. Kanunların açıkça veya örtülü olarak cevaz verdiği hallerde tahkim yolu açıktır. Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığın hakem yolu ile çözülmesi hususunda irade serbestisine de sahiptirler. Ancak 6502 sayılı Kanun miktar ve değeri 3000 TL nin altındaki tüketici işlem ve uygulamalarından doğan davaların çözüm yerinin Tüketici Hakem Heyetleri olmasını kararlaştırmakla bu işlemleri zorunlu tahkime tabi tutmuştur. Tahkim yoluyla uyuşmazlıkların çözülmesi günümüz modern hukukun da benimsediği bir yoldur.

6502 sayılı Yasanın 66. maddesine göre Tüketici Hakem Heyetlerinde başkanlığın illerde ticaret il müdürü, ilçelerde ise kaymakam veya bunların görevlendireceği bir memur tarafından yürütüleceği, üyelerin ise; belediye başkanının konunun uzmanı belediye personeli arasından görevlendireceği bir üye, baronun mensupları arasından görevlendireceği bir üye, satıcının tacir olduğu uyuşmazlıklarda ticaret ve sanayi odasının ya da bunların ayrı ayrı örgütlendiği yerlerde ticaret odasının; satıcının esnaf ve sanatkâr olduğu uyuşmazlıklarda, illerde esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin, ilçelerde ise en fazla üyeye sahip esnaf ve sanatkârlar odasının görevlendireceği bir üye, tüketici örgütlerinin kendi aralarından seçecekleri bir üye, olmak üzere başkan dâhil beş üyeden oluşacağı hüküm altına alınmıştır. Böylece tüketici mevzuatı bugün birçok ülkede önceden beri uygulanan Jüri modeline benzer bir uygulamaya önyak olmuştur. Her yıl yeniden değerlendirme oranında artacak olan 2014 yılı için 3000 TL değerindeki tüketici işlemlerinde bağlayıcı karar verecek olan THHlerinin alacağı kararların, modelin başarılı olması halinde Türk Hukukuna önemli katkıları olacağı kuşkusuzdur. Kanun koyucunun tüketicilerin mal ve hizmet piyasalarında yaptıkları belli sınırdaki alışverişle ilgili satıcı ve sağlayıcılar arasında meydana gelen tüm uyuşmazlıkları daha basit ve ucuz yöntemlerle çözmek için hakem heyetlerini oluşturduğu unutulmamalıdır.

II- HANGİ SÖZLEŞMELER TÜKETİCİ MAHKEMELERİ VE TÜKETİCİ HAKEM HEYETLERİNİN GÖREVİNE GİRECEKTİR?

1- 4077 Sayılı Yasa Döneminde Tüketici İşlemi

¹ Ankara 13. Tüketici Mahkemesi Hakimi

Yargıtay, 4077 sayılı Yasanın 2. ve 3. maddelerinde yer alan tüketici işlemini dar yorumluyordu. Tüketicinin taraflardan birini oluşturduğu her türlü tüketici işleminin yasa kapsamında olduğu (4077/md.2) belirtilmesine rağmen sadece mal ve hizmetin satılmasıyla ilgili tüketici işlemlerini Kanun kapsamında değerlendiriyordu. Bu kanunda geçen satmak, almak, alışveriş, satıcı, tüketici gibi kavramlara bakarak tüketicilerin tarafı olduğu hukuksal ilişkiyi satın sözleşmesi olarak yorumluyordu. Bu yüzden satış sözleşmesi dışında kalan eser, vekalet, tellallık,(simsar), sigorta ve bankacılık ve benzeri sözleşmeler tüketici mahkemelerinde görülemiyordu.

2- 6502 sayılı Yasaya Göre Tüketici İşlemi

Tüketici hukukunda en temel kavram tüketicidir. Tüketici işleminin tanımı tüketici kavramına göre belirlenmiştir. Bilindiği gibi Tüketici, bir mal ve hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan veya yararlanan kişidir. Tüketicinin işlem yaptığı karşı taraf, özelliklerine göre bazen satıcı, bazen kredi veren, bazen sağlayıcı, bazen de bunların hepsini kapsayacak şekilde “ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden” veya “sözleşmeyi düzenleyen” gibi ifadelerle anılan gerçek ya da tüzel kişiler oluşturmaktadır.

Bir hukuki ilişkinin tüketici işlemi olması için taraflardan birinin tüketici, diğerinin ise satıcı sağlayıcı ya da onlar adına hareket eden gerçek ya da tüzel kişi olması gerekir. Yapılan işlemin tüketici açısından mesleki ve ticari bir amaç taşımaması gerekir. Bu ilişkide Satıcı/sağlayıcı ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden kişi iken tüketici tam tersine ticari veya mesleki amaçlarla hareket etmeyen kişidir. Örneğin bir avukatın evi için satın aldığı perdeyle ilgili sözleşme tam bir tüketici işlemi olup dava tüketici mahkemesinde ya da değere göre THH de görülecektir. Buna karşın aynı perdenin işyerine takmak için satın alınması halinde, perde avukatın mesleğini icra ettiği ofis için kullanılacağından bu satış işleminden doğan davada tüketici mahkemeleri ya da THH görevli olmayacaktır.

6502 sayılı Yasa eser, taşıma simsarlık, sigorta, vekalet, bankacılık sözleşmelerini ismen sayarak ‘ve benzeri sözleşmeler’ diyerek kapsamı olduğundan fazla genişletmiş ve hatta “ticari veya mesleki faaliyetleri çerçevesinde paket tur hizmetinden faydalanan kişiler de tüketici olarak kabul edilir.” demek suretiyle başlangıç maddelerinde bir işlemi tüketici işlemi sayan ölçütlerden ayrılarak tüketiciler arasına mesleki ve ticari amaçla yapılan paket turlarına katılanları da sokmuştur.

3- Şartları Olduğunda Diğer Kanunlarda Yer Alan Sözleşmelerin Tüketici İşlemi Sayılması

Bundan böyle 6502 sayılı Yasanın 83/2. maddesinin “taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve bu Kanunun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez.” hükmü karşısında yukarıda sayılan sözleşme ve işlemler tüketici mahkemesinin görev alanına girmiştir. Buna göre 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamına giren sözleşmelerin alanı daralmıştır. Taraflardan birinin tüketici olduğu her türlü tüketici işlemi örneğin; bankacılık işlemine dayalı alacak, talep olmadan murisin adına kredili mevduat hesabı açılması sebebiyle uğranılan zararın tazmini açılan hesabın kapatılması istemi, bankaya teslim edilen zati ziynet eşyasının zarara uğraması, sigorta sözleşmesinden kaynaklanan ölüm tazminatının tahsili, haksız olarak alınan bireysel kredi taksitinin iadesi ve kalan taksitlerin iptali istemi, 6102 sayılı TTK'nın 856 vd. maddelerinde düzenlenen taşıma sözleşmesinden kaynaklanan tazminat davaları 28.05.2014 tarihinden sonra açılması koşuluyla genel kurala göre THH veya tüketici mahkemelerinde görülecektir.

4- 6502 sayılı Yasada Yer Alan Sözleşmeler

Kanunda satış sözleşmesi, hizmet satış sözleşmesi, ikinci el satış, (araç satışı, satıcının galeri olması halinde) taksitle satış sözleşmeleri, tüketici kredisi sözleşmesi, bağlı kredi sözleşmesi, konut finansmanı sözleşmesi, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi, ön ödemeli konut satış sözleşmesi, ön ödemeli taksitle satış, finansal kiralama, piramit satış, maket satış, perakende satış, diğer tüketici sözleşmeleri başlığıyla da iş yeri dışında kurulan sözleşmeler, mesafeli sözleşmeler, finansal hizmetlere ilişkin mesafeli sözleşmeler, devre tatil sözleşmesi, devre mülk hakkı veren sözleşmeler, paket tur sözleşmesi, abonelik sözleşmeleri ad belirtilmek suretiyle sayılmıştır.

Genel olarak satım, taksitle satım, devre tatil, devre mülk, paket tur, mesafeli sözleşme, tüketici kredisi, kredi kartı, kapıdan satış (iş yeri dışında kurulan sözleşmeler), kampanyalı satış, süreli yayın, garanti belgesi, abonelik, hizmet satışı, Borçlar Kanunu ve özel yasalarda düzenlenen eser, trampa, simsarlık, vekalet, avukatlık, özel hastane, özel eğitim, özel kurs, bankacılık benzeri her türlü sözleşmeler, ticaret kanununda düzenlenen sigorta, ulaşım, kargo, vb tüketici sözleşmelerinin çözüm yeri artık tüketici mahkemeleri ile uyumsuzluğun miktar ve değerine göre hakem heyetleri olacaktır.

5- Sözleşme Görüşmelerinden Ve Haksız Uygulamalardan Doğan Davalar

Tüketici hukukunun temeli sözleşmeye dayanmaktadır. Ne var ki tüketiciye yönelik uygulama ile tüketiciye yönelik yasa dışı, hukuka aykırı uygulamalara karşı mücadele edilmesi yasa kapsamına alınmıştır. Örneğin haksız ve aldatıcı reklamlar. Bu doğrultuda, sadece tüketiciler ile yapılan sözleşmeler değil, sözleşmenin imzalanmasından önce, sözleşmenin kuruluşu esnasında ve sözleşme imzalandıktan sonra yapılan uygulamalar da YTKHK kapsamında değerlendirilecek olup temeli herhangi bir hukuki işleme veya sözleşmeye dayanmayan tüketici uygulamalarının da kanun kapsamına gireceği hükme bağlanmıştır. Artık culpa in contrahendo (sözleşme öncesi) sorumluluğu yasal zemine kavuşmuştur. Yargıtay pek çok kararında sözleşme görüşmelerinden doğan güven ve özen yükümlülüğünün ihlâli nedeniyle bir culpa in contrahendo sorumluluğu söz konusu olduğu sonucuna varmıştır.² Örneğin bir AVM ye alışveriş için giden tüketicinin kaygan zeminde düşmesi veya alışveriş esnasında paketin kafasına düşmesi sonucu yaralanması halinde; eylem haksız fiil olarak değerlendirilse de esasen bu durum sözleşme öncesi sorumluluk ilkeleri doğrultusunda çözümlenmelidir. Hizmet sağlayıcısına TKHK kapsamında görev sınırına göre tüketici mahkemesine ya da THHlerine dava açılabilir. Haksız fiilde ispat iddia ve ispat yükü davacıdadır. Görevli mahkeme tazminata bakan genel mahkemelerdir. Oysa sözleşme sayılması halinde ispat yükü kusursuzluğunu ispat yükü altında olan satıcı/sağlayıcıdadır. Görevli mahkeme ise THHler ya da tüketici mahkemeleridir. Bu kavramlarla tüketici hukukunun alanı çok daha genişlemiştir.

6- 6502 Sayılı Yasa Kapsamına Giren Sözleşmelere Örnekler.

6.1- Tüketicinin Müteahhitten Satın Aldığı Daire

“Somut uyumsuzlukta, davalı müteahhit olup, davacı ile davalı arasında mülga 4077 sayılı kanun ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da tanımlanan şekilde **satış sözleşmesi** ilişkisi bulunduğu anlaşılmaktadır. Mülga 4077 sayılı Yasanın 23. maddesi ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 73/1 maddesinde, tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyumsuzluklara ilişkin davalarda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu öngörülmüş olup, davaya bakmaya Tüketici Mahkemesi görevlidir.”³

6.2- Tüketicinin Mesleki Ve Ticari Olmayan Amaçla Avukata Vekalet Vermesi

“**Vekalet sözleşmesinden** kaynaklanan uyumsuzlukların 6502 sayılı yasa kapsamında olması için mutlak surette taraflardan en az birisinin tüketici vasfını taşıması gerekir. Somut uyumsuzlukta davalı kooperatif, tüketici yasasında tanımlanan tüketici kapsamında olmadığından, taraflar arasındaki ilişkinin 6502 sayılı Yasa kapsamı dışında kaldığı anlaşılmaktadır.”⁴ Bununla birlikte tüketici işlemi tanımına uygun vekalet akdinden kaynaklı davalar da artık Tüketici Mahkemeleri görevlidir.

“Bir hukuki işlemin sadece 6502 Sayılı yasada düzenlenmiş olması tek başına o işlemde kaynaklanan uyumsuzluğu tüketici mahkemesinde görülmesini gerektirmez. Bir hukuki işlemin 6502 sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için taraflardan birinin tüketici olması gerekir. Eldeki davada, **davalı şirket, davalı avukatın vekalet görevini kötüye kullanarak bilgisi haricinde karşı tarafla sulh olduğunu ileri sürerek maddi ve manevi tazminat istemiyle eldeki davayı açmıştır. Davacı ticari şirket olup 6502 sayılı yasada tanımlanan tüketici vasfını taşımamaktadır.** Vekalet sözleşmesinden kaynaklanan uyumsuzlukların 6502 sayılı yasa kapsamında olması için mutlak surette taraflardan en az birisinin tüketici vasfını

2 Y.HGK, 01.12.2010, 13-593/623 sayılı karar

3 Y.13.HD- 13.10.2014-2013/29698-2014/31024

4 Y.13.HD 6.11.2014- 40852/34627

taşınması gerekir. Somut uyuşmazlıkta davacı şirket, tüketici yasasında tanımlanan tüketici kapsamında olmadığından, taraflar arasındaki ilişkinin 6502 sayılı yasa kapsamı dışında kaldığı anlaşılmaktadır.⁵

Yargıtay 13. HD. vekalet sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda Tüketici Mahkemelerinin görevli olacağını belirtmesine karşın uygulamada bu düşünceye aşağıda belirteceğimiz gerekçelerle itiraz edebilmek mümkündür.

a) Öncelikle 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1. maddesinde “Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir” şeklinde nitelendirilmiştir. Burada ifade edilen “kamu hizmeti” kavramı bu mesleğin özel hukuk yönünün önünde ve üstündedir. Bu nedendir ki Kanunda avukat için özel düzenlemeler getirilmiştir. Buna göre;

58. maddede “**Avukatların avukatlık** veya Türkiye Barolar Birliği ya da baroların organlarındaki **görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında soruşturma. Adalet Bakanlığının vereceği izin üzerine**, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Avukat yazıhaneleri ve konutları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü hali dışında avukatın üzeri aranamaz.”

62. maddede “**Bu Kanun ve diğer kanunlar gereğince avukat sıfatı** ile veya Türkiye Barolar Birliğinin yahut baroların organlarında görevli olarak **kendisine verilmiş bulunan görev ve yetkiyi kötüye kullanan avukat Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.**”

HMK'nın 330. maddesinde vekil ile takip edilen davalarda mahkemece kanuna göre takdir olunacak vekalet ücretinin taraf lehine hükmü edildiği düzenlendiği halde 1136 sayılı Kanununun 164/son maddesinde “Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez.”

Hükümleri mevcuttur.

b) Yine Kamu hizmeti yönü sıfatıyla 1136 sayılı Kanununun 164. maddesinde “Avukatlık ücreti, avukatın hukuki yardımının karşılığı olan meblağı veya değeri ifade eder.

Yüzde yirmibeş aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir.

İkinci fıkraya göre yapılacak sözleşmeler, **dava konusu para dışındaki mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz...** hükümleri ile sınırlandırmalar getirmiştir.

c) Bununla birlikte 164/3. maddede avukatlık ücretine ilişkin getirilen düzenlemelerin 6502 sayılı Kanununun 4. ve 5. maddeleri ile çatışacağı, bu halde hangi kanun hükümlerinin uygulanacağı tereddütlüdür. Tamamen tüketicilerin korunması amacıyla ihtisas mahkemesi olarak kurulan Tüketici Mahkemelerinin Avukatlık Kanununda yer alan ve Avukat lehine getirilen düzenlemeleri berteraf etmemesi Tüketici Kanununun amacına aykırı olacaktır. Tüketici Kanununu uygulamayacak olması halinde ise bu davalara Tüketici Mahkemelerinde bakılmasına bir anlam yüklemek mümkün olamayacaktır.

d) Bir diğer sorun da 3.000 TL'nin altındaki avukatlık ücretlerine ilişkin taleplerin mevcut düzenleme karşısında THH'ne götürülmek mecburiyetinde kalınmasıdır.

2001 yılında benzer bir düzenlemeyi 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 167. maddesinde getirilmişti.

Buna göre “Avukatlık sözleşmesinden ve vekalet ücretinden kaynaklanan her türlü anlaşmazlıklar, hukuki yardımın yapıldığı yer barosu hakem kurulunca çözümlenir. Hakem kurulu, baronun bulunduğu yargı çevresinin en kıdemli asliye hukuk hakimi ile baro yönetim kurulunca seçilecek, yönetim kuruluna seçilme yeterliliğini taşıyan iki avukattan oluşur. Kurula asliye hukuk hakimi başkanlık eder. Seçilen kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır. Süresi sona eren üye kurula yeniden seçilebilir.

(Ek fıkra: 13/01/2004 - 5043/6. md.) Gerektiğinde Adalet Bakanlığının olumlu görüşü alınarak, baro yönetim kurulunca bir yerde birden fazla hakem kurulu oluşturulabilir. Bu durumda hakem kurulları numaralandırılır.

Hakem ücretinin yarısının dava ile birlikte yatırılması zorunludur. Hakem kurulunca verilen ve kesinleşen karardan bir örnek, avukatın bağlı bulunduğu baroya gönderilir.

Hakem işlerinde 18/06/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 527, 529, 532, 533/1 ve 536 ncı maddeleri dışında tahkime ilişkin hükümleri uygulanır. Hakem işleriyle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğince çıkartılacak Baro Hakem Yönetmeliğinde düzenlenir.”

Bu hüküm Anayasa Mahkemesinin 03.03.2004 tarih 2003/98 Esas, 2004/31 Karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Bu iptal gerekçesi de nazara alındığında Avukatlık ücretleri ile ilgili uyuşmazlıklarda Tüketici Mahkemelerinin görevli olduğunu iddia etmek güçtür.

6.3- Tüketicinin Devre Mülk/Tatil Satın Alması

“Somut uyuşmazlıkta davacı ile davalı arasındaki **devre mülk satışına** ilişkin sözleşme imzalandığı, taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinin 6502 sayılı yasa kapsamında kaldığı anlaşılmaktadır.”⁶

6.4- Tüketici kredisinden haksız ve belgesiz alınan masraflar

“Davalı bankanın tacir olup, yaptığı masrafları tüketiciden isteme hakkı bulunduğu anlaşılmakta ise de, somut uyuşmazlığın tüketici hukukundan kaynaklandığı da gözetildiğinde, bankanın ancak **davaya konu kredinin verilmesi için zorunlu, makul ve belgeli masrafları tüketiciden isteyebileceğinin kabulü gerekir**. Buna göre; mahkemece, davalı bankadan bu yönde delilleri sorulduktan sonra, konusunda uzman bilirkişi ya da heyetinden, yukarıda belirtilen açıklamalar ışığında ve kredinin kullanılması için zorunlu, makul ve belgeli masrafların neler olduğunun tespiti noktasında rapor alınarak hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken bu yönler gözetilmeksizin eksik inceleme ile yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına bozma talebinin kabulü gerekmiştir.”⁷

6.5- Zamanında Teslim Edilmeyen Konutun Kira Gelirinden Yoksun Kalma

“Davacı, davalı şirket tarafından inşa edilen binadan daire satın aldığını, dairenin zamanında teslim edilmediğini ileri sürerek kira kaybı olarak ödenmesi gereken miktarın tahsili için yaptığı icra takibine vaki itirazın iptalini istemiştir. Mahkemece, (Sulh Hukuk Mahkemesi) davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir. Bir hukuki işlemin 4077 sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için yasanın amacı içerisinde kanunda tanımlanan taraflar arasında mal ve hizmet satışına ilişkin bir hukuki işlemin olması gerekir. Somut uyuşmazlıkta davacı ile davalı şirket arasında konut alım satımına ilişkin sözleşme imzalandığı, taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinin 4077 sayılı yasa kapsamında kaldığı anlaşılmaktadır. 4077 sayılı yasanın 23. maddesi bu kanunun uygulanması ile ilgili her türlü ihtilafa tüketici mahkemelerinde bakılacağını öngörmüştür. Taraflar arasındaki uyuşmazlık Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında kaldığına göre davaya bakmaya Tüketici Mahkemesi görevlidir.”⁸

6.6- Saç Ekimi, Epilasyon Hizmetleri

Güzellik ve estetik merkezlerinde verilen hizmetler ister “**hizmet satışı**” isterse eser sözleşmesi kapsamında değerlendirilsin bu tür ilişkiler tüketici işlemi sayılacaktır.”⁹ Tıp

6 Y.13.HD- 13.11.2014- 40070/35769

7 Y.13. Hukuk Dairesi- 31.03.2014- 10887/9790

8 Y.13.HD- 2.9.2014 -24683-24512

9 Y.13 HD 2012/18626 /19294

sözleşmeleri, örneğin hatalı tahlil yapan şirket/laboratuara karşı açılan dava miktarına göre THH de görülür. Diş teknisyeni aleyhine veya diş hekiminin verdiği dolgu hizmeti hatalı ise değere göre THH de görülecektir. Tüketicinin davalı sağlık merkezinde yaptırdığı tahlilin hatalı olması nedeniyle açılan manevi tazminat davasında Tüketici Mahkemesi görevlidir.¹⁰

Buna karşın tıbbi müdahale sözleşmeleri vekalet sözleşmesi kapsamında ele alındığından 4077 sayılı Yasa döneminde tüketici işlemi kabul edilmiyordu. Yeni dönemde adam çalıştıran şirket ile doktora karşı birlikte ya da ayrı dava açılması halinde dava 6502 sayılı yasaya tabidir. Kamuda çalışan doktor ve bağlı olduğu hastane aleyhine ise idare mahkemelerinde hizmet kusuru kavramına dayalı olarak dava açılabilir.

6.7- Site yönetimi taraf olduğu sözleşmede tüketicidir.

Site yönetimine kömür satılması, güvenlik hizmeti¹¹ verilmesi durumunda hizmeti sağlayan şirketle site yönetimi arasındaki ihtilaf tüketici işleminden kaynaklanmaktadır. Ama site yönetiminin kendi oturanı ile ilgili aidat ihtilafı kat mülkiyeti kanununa göre genel mahkeme de çözülür. Devre mülkle ilgili tüketici ve şirket arasındaki işletim ücreti uyuşmazlığı yine tüketici sözleşmesi olarak kabul edilecektir.

6.7- Diğer tüketici işlem ve sözleşmelere içtihatlardan örnek

Çapa makinesi satın almak tüketici işlemi değildir.¹²

Konser dinlerken havai fişekten yaralanma, bir filmin galasında sunulan yiyecekten zehirlenme, kural olarak 6502 sayılı kanuna tabidir. Buna karşın gazeteciler cemiyetinin organizasyon şirketinin ayıplı hizmeti nedeniyle açtığı dava genel hükümlere göre çözülmelidir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 12.05.2011 esas no: 2010/16057 karar no:2011/7796 esas karar sayılı ilamında; “davacı davalı firmanın ürettiği seramikleri dava dışı şirketten satın aldığı montajı yapıldıktan sonra seramiklerinin boya ve yıldızlarının aktığını ileri sürerek açtığı tazminat davasında” tüketici mahkemesinin görevsizlik kararını bozmuştur.

“Davalı Şirketin verdiği yüksek voltaj nedeniyle evin ve eşyanın yanmasından dolayı açılan tazminat davasında tüketici mahkemesi görevlidir. ¹³ (abonelik sözleşmesi)

“Kurum tarafından çalıştırılan otoparka bırakılan araçta hırsızlık yapılması nedeniyle oluşan zararın tazmini için açılacak davada genel mahkemeler görevlidir.¹⁴ Oysa alışveriş merkezine alışveriş yaparken parkına bırakılan araca zarar gelmesi halinde değere göre tüketici mahkemeleri görevlidir.” (ilk olay vedia sözleşmesidir. İkincisi ise hizmet satışlarıdır. İlk olayda tüketici işlemi olması halinde dava tüketici mahkemesinde görülür. İchtihat tarihi 6502 sayılı Yasanın yürürlüğünden öncedir.)

“Düğün hizmet sözleşmesinde fotoğraf ve video kaydının eksik ve ayıplı olması nedeniyle bu işte menfaati olan gelin, damat ve sözleşmeyi onların yararına yapan kişi davacı olabilir. Düğün salonu sahibi ve fotoğraf çekme işinden sorumlu olan kişiye yönelik müteselsil sorumluluk esaslarına göre dava açılabilir. Fotoğrafların eksik ve ayıplı olması nedeniyle maddi ve manevi tazminat istenebilir.¹⁵”

“Sunulan hizmetten "mesleki amaçla" yararlanan doğalgaz abonesi davalı Dekanlık, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun anlamında tüketici kavramına girmediğinden doğalgaz tüketim bedelinin icra yoluyla takibine yapılan itirazın iptali davasında görevli mahkeme Tüketici Mahkemesi değil, Asliye Hukuk Mahkemesidir.”¹⁶

“Dava abonelik sözleşmesinden doğmuştur. Somut olayda davacı İSKİ ile davalı şirket arasında davalıya ait işyerinin su ihtiyacının karşılanması amacı ile abonelik sözleşmesi imzalanmıştır. Hal böyle olunca davalının 4077 Sayılı Kanunun 3/e maddesinde tanımlanan

10 Y.13 HD, 17.06.2009, 2009/5574E, 2009/9974 K

11 Y.13 HD-06.11.2014 40987 /34629

12 Y.13 HD 2012/2808 esas 2786 karar

13 13 HD, 06.11.2008, 2008/6128 E, 2008/13130 K

14 . 13 HD, 28.6.2011, 2011/10000 E, 2011/10274 K

15 Y.HGK 30.11.2011, 2011/13-606 E. 2011/717 K.

16 Y.13. HD, 30.12.2004 gün 2004/11573 E. K. 2004/19219, T.

tüketici kapsamına girmediği anlaşılmaktadır. Bu durumda uyuşmazlığın çözümü Genel Mahkemelerin görevi dahilindedir.”¹⁷

Genel kredi sözleşmesi ile ilgili dosya masrafının hakem heyetince karara bağlanmasına itiraz tüketici mahkemesinde görülür. Örneğin “Ticari taşıt kredisi, tüketici işlemi sayılamayacağı için tüketici sorunları hakem heyetinin ticari taşıt kredisi ile ilgili uyuşmazlıkla ilgili olarak karar verme yetkisi bulunmamaktadır. Ancak itiraz üzerine tüketici sorunları hakem heyetince verilen kararı inceleme mercii de tüketici mahkemesidir.”¹⁸

7- 5464 Sayılı Yasada Düzenlenen Banka Kartlarından Doğan Davalar

Genel kuraldan sapan tek düzenleme ise 5464 sayılı kanundaki düzenlemedir. Davacısının tüketici davalının banka olduğu kredi kartı uyuşmazlıkları tüketici işlemi sayılıp tüketici ya da hakem heyetinde görülürken, (4077 sayılı Yasanın 10/A ve 23. maddesi) davacısının banka olması halinde davalısı tüketici olduğunda bu tür uyuşmazlık genel mahkemelerde görülüyordu. (5464 sayılı kanun 44/2) Ancak 6502 sayılı Tüketici Kanununa göre bankacılık işlemleri de Tüketici mahkemesinde görülür. Bu nedenle sonraki tarihli özel kanun önceki tarihli kanunun ilgili hükmünü zımnen yürürlükten kaldırmıştır. Bundan böyle kredi kartı sözleşmesine dayanarak bankanın tüketiciye karşı açtığı davalarda 5464 sayılı kanunun 44/2 maddesindeki genel mahkeme olan asliye hukuk mahkemesi değil tüketici mahkemesi görevlidir.¹⁹

“Somut uyuşmazlıkta davacı ile davalı arasında, mülga 4077 sayılı yasanın 10.maddesi ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 32.maddesinde tanımlanan şekilde **kredi sözleşmesi** ilişkisi bulunduğu, eldeki davanın ise kredi sözleşmesi kapsamında tahsil edilen dosya masrafının iadesine ilişkin olarak yapılan icra takibine vaki itirazın iptaline ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.Mülga 4077 sayılı yasanın 23. maddesinde, bu kanunun uygulanması ile ilgili her türlü ihtilafa tüketici mahkemelerinde bakılacağı öngörülmüş olup, 6502 sayılı kanunun 73.maddesinde ise “Tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir” hükmü yer almaktadır. Buna göre davaya bakmaya Tüketici Mahkemesi görevli olup, görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkindir ve taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilir. Görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmaz. Bu durumda mahkemece davaya Tüketici Mahkemesi sıfatıyla bakılması gerekmekte iken genel mahkeme sıfatıyla bakılarak hüküm tesisi usul ve yasaya aykırıdır.”²⁰

III- GÖREV²¹

6502 sayılı Yasanın 68. maddesi “Değeri ikibin TLnin **altındaki** uyuşmazlık” diye başladığı için ‘Mal veya hizmetin değeri’ ifadesi yerine **uyuşmazlık** değerini esas almıştır. Bu genişleyici bir ifade tarzı olduğu için tüketicinin lehinedir. Bu maddeye göre uyuşmazlığın değeri 3.000 TL’nin **altında** ise tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur. (THH Yönetmelik m.6) Mahkemeye gidilemeyecektir. Gidilmesi halinde tüketici mahkemesi kendiliğinden itiraza gerek kalmadan görevsizlik kararı verecektir.²² (6100 sayılı HMK m.114/2) Bu hükümlerle THH’lerinde görev kamu düzenine ilişkin olup uyuşmazlığın her safhasında resen gözetilecektir. Görev, mahkemeye ilişkin dava şartları arasında yer alır (HMK m.114, I/c). Bu yüzden taraflar davanın her aşamasında görev itirazında bulunabileceği gibi; mahkeme/heyette, davanın her aşamasında, görevli olup olmadığı hususunu re’sen inceleyebilir.(HMK m.115, I)

17 Yargıtay 19. HD, E. 2007/4629, K. 2007/10457, T. 22.11.2007

18 Yargıtay 13. HD, 4.9.2014 gün 2014/25773-24916

19 Y.13 HD- 30.12.2014-46549/42007

20 Y.13.HD- 20.10.2014 -2014/7536-2014/32267

21 MADDE 68- (1) Değeri;iki bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine, üç bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine,

Büyükşehir statüsünde bulunan illerde ise; iki bin Türk Lirası ile üç bin Türk Lirası arasındaki uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu değerlerin üzerindeki uyuşmazlıklar için tüketici hakem heyetlerine başvuru yapılamaz.

22 İl/ilçe Hakem Heyetimizin görevsizliğine, kararın kesinleşmesi sonrası dosyanın Tüketici/Asliye Hukuk Mahkemesi’ne gönderilmesine...” şeklinde hüküm tesis edilmelidir.

“Dava, davalı banka tarafından kredi kullanımı ve yapılandırılması sırasında yapılan kesintilerin haksız olduğu gerekçesi ile faizi ile davalıdan tahsiline ilişkindir. Davacı dava dilekçesinde, toplam 3.057,58 TL haksız kesinti yapıldığını ileri sürerek, fazlaya dair haklarını saklı tutmak kaydı ile haksız kesintinin 3.000 TL’sinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte iadesini talep etmiştir. Oysa mahkemece; “...davanın 25/07/2014 tarihinde açıldığı, 28/05/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 68.maddesi 1.fikrasında Değeri iki bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine, üç bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine, büyükşehir statüsünde bulunan illerde ise iki Bin Türk Lirası ile üç bin Türk Lirası arasındaki uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunlu olduğunun bildirildiği, buna göre davanın açılması gerekli makamın davanın değeri itibarıyla Manisa İl Tüketici Hakem Heyeti olduğu, 6360 Sayılı yasanın 1.maddesi gereğince Manisa ilinin büyükşehir kapsamına alındığı ve mahkememize açılan davada dava değeri itibarıyla Mahkememizin yetkisiz ve görevsiz olduğu anlaşıldığından 28/05/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması hakkındaki Kanununun 68.maddesi 1.fikrası gereğince dava değeri itibarıyla mahkememiz görev alanında bulunmadığından davanın reddine karar verilmiştir.” **Davacı davayı açarken fazlaya dair haklarını saklı tutmuş olduğundan mahkemece, işin esasına girilmesi gerekirken bu husus gözetilmeksizin hatalı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.**²³”

6502 sayılı yasanın 68. maddesi ve yürürlüğe ilişkin maddeleri gereğince Tüketici Hakem Heyetine başvuru zorunluluğu gerçekleştirilmeden dava açılmaz. Belli değerlerin altındaki uyuşmazlıklarda dava şartı yokluğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekir. Şu halde m.68 hükmünün 28.05.2014 tarihinden sonra açılan davalarda uygulanacağı belirtilmiştir.²⁴ Maddi hukuk kuralları uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihteki kanun hükümlerine göre uygulaması değişir. Örneğin ev eşyası 2014 yılı şubat ayında satın alınıp teslim edildi. Tüketici açık ayıplardan 30 gün içinde ihbar yükümlülüğünü yerine getirmede gizli ayıp 28.5.2014 tarihinden önce oluştu. Derhal bildirimde bulunulmadı. Tüketici davasını 28 mayıstan sonra açsa da yeni tüketici kanunu değil 4077 sayılı yasanın ayıba karşı sorumluluk hükümleri uygulanacaktır.

1- Büyükşehir Statüsünde Bulunan İllerde; (Ankara, Aydın vb)

A- İl Tüketici Hakem Heyetleri; 2.000 TL ile 3.000 TL arası (dahil değil) uyuşmazlıklara bakacaklar, 2000 TL nin altındaki ve 3000 TL nin üstündeki işlere bakamayacaktır. Buralarda ikamet eden tüketicilerin, 2.000 TL’nin altındaki uyuşmazlıklarda ilçe THH’lerine, 3.000 TL ve üzerindeki uyuşmazlıklarda ise tüketici mahkemelerine müracaat etmeleri gerekecektir.

Örnek1; Büyükşehir statüsüne sahip Ankara İlinde, tüketici Çankaya İlçesinde ikamet etmekte ise veya tüketici işlemi Yenimahalle İlçesinde yapılmış ise, 2000 TL’nin altındaki uyuşmazlıkların çözümünde Çankaya veya Yenimahalle Tüketici Hakem Heyeti; (tüketicinin isteğine göre hangisini seçerse) 2000 TL ile 3000 TL arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde ise Ankara İl Hakem Heyeti görevli ve yetkili olacaktır.

B- İlçe Hakem Heyetleri; 1 TL ile 2000 TL (dahil değil) arası uyuşmazlıklara bakacaktır. 2.000 TL ve üstündeki uyuşmazlıklara görevsizlik kararı verecektir. 2000 TL ve üzeri (3000 TLye kadar) değerindeki uyuşmazlıkla ilgili talep olmasa da il hakem heyetlerine, 3000 TL ve üzeri uyuşmazlık için tüketicinin ikametgahı mahkemesine görevsizlik kararı vereceklerdir. Görevde karşı tarafın itirazı aranmaz. Hakem heyeti kendiliğinden gözetecektir.

Örnek2; 2500 TL değerindeki tüketici işleminden doğan uyuşmazlık için Söke’de oturan tüketici oturduğu yer Tüketici Mahkemesine (Asliye Hukuk) gidemeyecek olup yerine, Aydın Büyükşehir il Hakem Heyetine başvuracaktır. 3000 TL için Söke Asliye Hukuk Mahkemesine (tüketici sıfatıyla) görevsizlik kararı verecektir. (Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 1.10.2014 Tarih ve 2014/32306 Esas, 2014/30339 Karar sayılı onama ilamı)

23 Y.13HD- 28.10.2014-/34239/33170

24 Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 02.12.2014 gün ve 2014/43645-38121 E.K.

2- Büyükşehir Statüsünde Olmayan İllerde (Ağrı, Çankırı vb)

Yasa metnine göre İlçe Hakem Heyetleri 2000 TL ye kadar, il Hakem Heyetleri ise 3000 TL 'ye kadar olan uyuşmazlıklar için görevlidirler. İlçe THH'leri de 2.000 TL'nin üstündeki uyuşmazlıklara bakamayacaklardır. Bu emredici bir kural olup örneğin Ağrı merkezde oturan tüketicinin 1- 2999 TL arası uyuşmazlıklar için Ağrı il merkezindeki İl THH sine müracaat etmesi mecburidir.²⁵

Örneğin Büyükşehir statüsüne sahip olmayan Çankırı ilinde, tüketici il merkezinde ikamet etmekte ise veya tüketici işlemi il merkezinde yapılmış ise, 3000 TL'ye kadar bütün uyuşmazlıklarda İl Hakem Heyeti görevli ve yetkilidir. Tüketici Çankırı'nın Yapraklı İlçesinde ikamet etmekte ise veya tüketici işlemi Yapraklı ilçesinde yapılmış ise, 2000 TL'nin altındaki uyuşmazlıkların çözümünde Yapraklı Tüketici Sorunları Hakem Heyeti; 2000 TL ile 3000 TL arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde Çankırı İl Hakem Heyeti görevli ve yetkili olacaktır.

Görevin belirlenmesindeki parasal sınırlar her yıl yeniden değerlendirilerek artırılacaktır. Ve 10 TL nin küsuratı görevin belirlenmesinde dikkate alınmayacaktır. Örneğin 3000 TL'lik tutar 2015 yılında % 10,11 oranında artarak 3300 TL, 2000 TL'lik tutar ise 2200 TL olarak belirlenmiştir.

IV- MERCİ TAYİNİ SORUNU.

4077 sayılı Yasa döneminde Büyükşehir statüsünde bulunan illerde mevcut durumda il merkezlerinde sadece merkez ilçelerde kurulu bulunan THH'lerin sınırın altındaki kararları bağlayıcı nitelikteydi. Büyükşehirlerdeki il THH'leri bağlayıcı karar verememekteydiler. 6502 sayılı Kanun ile il THH'leri 1 TL ile 3.000 TL arasındaki tüketici uyuşmazlıklarında bağlayıcı karar verebilecektir. Artık ilam niteliğindeki Hakem Heyeti Kararları ilamli icraya konulduğunda satıcı veya tüketici kural olarak borca itiraz edemeyecektir. Bu kural nedeniyle, dava konusunun değer ve miktarı büyük önem taşır; buna bağlı olarak uygulamada tüketici mahkemesi ile THH arasında önemli görev sorunları çıkacaktır. Sulh-asliye hukuk ayırımının olduğu dönemde uygulamada miktar ve değere bağlı görev sınırının tespitinde ortaya çıkan sorunlar sebebiyle görevsizlik kararları verilmekte ve davalar salt bu yüzden gereksiz yere uzamaktaydı. HMK ile bu uygulamaya son verildi. Ancak davanın değerine göre ayırım bu kez tüketici mahkemeleri ile Hakem Heyetleri arasında çıkması kaçınılmaz sonuçtur. İki THH aynı şikayet hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar itiraz yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili THH itiraz mercii olan Tüketici Mahkemesi tarafından karara bağlanacaktır. Tüketici mahkemesi ile hakem heyeti arasında kesinleşmiş görev ve yetki uyuşmazlığı ise usul hukukuna göre Yargıtay'da çözümlenmelidir.

V- HER DAVA AÇILDIĞI TARİHTE YÜRÜLÜKTE OLAN MADDİ HUKUK KURALLARINA GÖRE ÇÖZÜLÜR.

Özel hukuk alanında her kanun aksine hüküm olmadıkça ancak yürürlüğe girdiği tarihten sonraki zamanda meydana gelen olay ve ilişkilere uygulanır. Yani geçmişe etkili değildir. Hukuki güvenlik bunu gerektirir. Bilindiği üzere 4077 sayılı yasa döneminde sadece satım ilişkisi tüketici işlemlerinde geçerliydi buna karşın eser, vekalet, taşıma tellallık, sigorta, bankacılık gibi sözleşme ve işlemler yasa kapsamında değildi. Yasanın yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihinden önce kurulmuş sözleşmelerle ilgili uyuşmazlıklara davanın bu tarihten önce açılması halinde eski yasa hükümlerine göre dava çözülecektir. (6502 s.K. Geçici m.1/2) 6502 sayılı Yasa döneminde açılan yasanın yürürlüğünden önce kurulmuş ve halen geçerli sözleşmelerle ilgili 6500 sayılı Yasaya aykırı 4077 sayılı yasa hükümleri uygulanmayacaktır. (6502 s.K. Geçici m.1/2-a bendi) Örneğin devre mülk sözleşmesi 1 Nisan 2014 tarihinde yazılı olarak yapıldı ama hizmetin ifasına başlanmadı. Bu tip satışlar, tecrübe ve muayene koşullu satışlardan olduğundan, cayma hakkı ancak hizmetin ifasından sonra, başka bir ifade ile tatil hakkı kullanıldıktan sonra işlemeye başlayacak olup, bu süre içinde sözleşme askıdadır. Davacının sözleşmeye uygun

²⁵ 2014 yılında 3000 TL değerindeki uyuşmazlıkta hakem heyeti değil mahkeme görevlidir. (Y13.HD-26.11.2014-41648/37474)

kullanımı bulunmadığına göre, bu durumda cayma hakkını kullanma süresi henüz başlamamış olup, davacının cayma hakkını kullanması mümkündür. işte tüketici yeni yasa döneminde açacağı davada cayma hakkını 14 gün içinde ve her halükarda tecrübe ve muayene ile devre mülkü teslim alıncaya kadar kullanabilir.²⁶ Sözleşme 28.05.2014 tarihinden önce kuruldu dava ise 28.05.2014 tarihinden sonra açıldıysa eser sözleşmesiyle ilgili dava değere göre THHlerinde açılacak fakat bu sözleşmeye Borçlar Kanununun ilgili hükümleri uygulanacaktır. Yukarıda sayılan sözleşmeler 28.05.2014 tarihinden sonra yapıldıysa YTKHK'nun hükümleri sözleşmeye uygulanarak sorun çözülmektedir.

VI- YETKİ

Tüketici hakem heyetine yapılan başvurular, tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu veya tüketici işleminin yapıldığı yerdeki hakem heyetine yapılacaktır. Tüketici kendi ikametgahındaki THH ye müracaat ettiğinde satıcı sağlayıcının işlemin yapıldığı yerdeki THH yetkilidir itirazı kabul edilmeyecektir. Tüketici ister kendi ikametgahında isterse işlemin yapıldığı yerdeki THH ye başvurmada tam bir serbestliğe sahiptir. Buna karşın satıcı sağlayıcının hakem heyetine davacı olarak başvurduğu hallerde durum farklıdır. Bu halde satıcı ya işlemin yapıldığı ya da tüketicinin ikametgahı THH de dava açabilecektir. İşlemin yapılmadığı yerde şirketinin merkezinin olduğu yani kendi ikametgahında dava açamayacaktır. Tüketici yasal yetkili olmayan yerde açılmış bir dava varsa yetki itirazında bulunması halinde yetkisizlik kararı verilecektir. 15 günlük süre içinde yetki itirazı yoksa artık THH davayı görmeye devam edecektir. Heyet görev konusunda olduğu gibi re'sen hareket edemeyecektir.

Yetki itirazında birden fazla yetkili mahkeme gösterilemez. Bu şekilde yapılan yetki itirazı hukuki sonuç doğurmaz. Bu nedenle yetki itirazı usulüne uygun olmalı, yetkili THH açıkça belirtilmelidir.

1- BANKA ŞUBELERİNİN OLDUĞU YER THH YETKİSİ

HMK'nın 14/1. maddesi uyarınca "Bir şubenin işlemlerinden doğan davalarda, o şubenin bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir. Şube, bir kurum veya kuruluşa bağlı olarak etkinlikte bulunan alt mevkilerdeki iş yerlerinden her biri olarak tanımlanabilir. Şube, hukuken ve mali olarak merkeze bağlı olmakla birlikte merkezin yapmakta olduğu işlemler türünden işlemler yapma yetkisine de haizdir.

Tüzel kişilere karşı açılacak davalarda genel yetkili mahkeme, tüzel kişilerin yerleşim yerinin, yani merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olmakla birlikte, şube işlemleri nedeniyle açılacak dava, taraf olarak bağlı bulunulan merkez davalı gösterilerek, şubenin bulunduğu yerde de açılabilir.

Gerçekten davalı Kurumun şubesinin bulunması şartıyla ve o şubenin yapmış olduğu işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, şubenin bulunduğu yer mahkemeleri yetkili olacaktır. Bu husus Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.04.2008 tarih ve 2008/10-329-334 Esas- Karar sayılı kararında belirtilmiştir.

VII- BAŞVURULARI KABUL ZORUNLULUĞU

6502 sayılı Yasanın 68/2. maddesine göre tüketici hakem heyetleri kendilerine yapılan başvuruları gereğini yapmak üzere kabul etmek zorundadır. Yönetmelikte bu husus "Tüketici hakem heyetleri görev ve yetki alanına giren başvuruları gereğini yapmak üzere kabul etmek zorundadır. Görev ve yetki alanı dışında kalan başvuruları, tüketicinin başvuru yapabileceği yerleri de belirterek başvuru sahibine iade eder." (md.6/5) şeklinde düzenlenmiştir.

THH'lerin kendilerine yapılan başvuruları her halükarda kabul etmeleri zorunludur. Buradan dilekçelerin reddedilemeyeceği, unsurları eksik, okunamayan veya uygunsuz yahut ilgisiz olan dilekçenin yeniden düzenlenmesi için şikayetçiye iade edilmeyeceği anlamı çıkmamalıdır. Zira forma dayalı olmayan başvuru dilekçesinde başvuru sahibinin adı, soyadı, TC

Kimlik Numarası, adresi ve varsa diğer iletişim bilgileri, uyumsuzluk değeri ve talebi ile şikayet edilene ilişkin bilgilere yer verilmesi zorunludur. (Yönetmelik md.11)

"HMK'nın 32/2. maddesi "Okunamayan veya uygunsuz yahut ilgisiz olan dilekçenin yeniden düzenlenmesi için uygun bir süre verilir ve bu dilekçe dosyada kalır. Verilen süre içinde yeni bir dilekçe düzenlenmezse, tekrar süre verilemez." hükmü haizdir. Somut olayda, davacı vekilinin ilk dilekçesinin HMK'nın 32/2. maddesinde belirtilen "ilgisiz dilekçe" olduğunun kabulü gerektiğinden mahkemece, davacı vekiline dilekçenin yeniden düzenlenmesi için mehil verilmesi gerekir ise de davacı vekilince dava dilekçesinin usulüne uygun şekilde yeniden düzenlenerek dosyaya sunulduğu anlaşılmış olup, sunulan ikinci dilekçe uyarınca yargılama yapılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş hükmün bozulması gerekmiştir." 27

VIII- TÜKETİCİ HAKEM HEYETLERİ KARARLARINDA GEREKÇE SORUNU

1- Kısa kararla gerekçeli karar arasındaki çelişkiye cevaz verilmemesinin amacı, kamunun mahkemelere olan güveninin sarsılmamasına yöneliktir. Tefhim edilen hüküm başka, gerekçeli karardaki hüküm başka ise bu durumun mahkemelere olan güveni sarsacağı tartışmasızdır. HMK'nun 297/2 maddesi gereğince hükmün sonuç kısmında taleplerden her biri hakkında verilen hükümlerle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir. HMK'nun 298/2 maddesi gereğince de gerekçeli karar, tefhim edilen hüküm sonucuna aykırı olamaz. Esasen kısa kararı yazıp, tefhim etmekle davadan elini çekmiş olan hakimin artık bu kararını değiştirmesine yasal olanak da yoktur. Kısa kararla gerekçeli kararın birbirinden farklı olması yargılamanın aleniyeti, kararların alenen tefhim olunmasına ilişkin Anayasanın 141. maddesi ile HMK'nun yukarıda değinilen buyurucu nitelikteki maddelerine de aykırı bir durum yaratır. Ayrıca bu husus kamu düzeni ile ilgili olup, gözetilmesi yasa ile hakime yükletilmiş bir görevdir.

Tefhim edilen kısa kararda " davanın reddine," şeklinde, sonradan yazılan gerekçeli kararın hüküm kısmında ise "Davanın kabulü ile, 2.450,51.-TL alacağın davalıdan alınıp davacıya verilmesine, " şeklinde hüküm kurulması gerekçeli karar ile kısa karar arasında çelişki oluşturulması HMK 297.maddesine aykırı olup bozmayı gerektirir.²⁸

"Somut olayda, mahkemece asıl ve birleşen davada, talep edilen alacak miktarları yönünden, mahkeme masrafları ve vekalet ücretleri ile birlikte ayrı ayrı hüküm kurulmamış olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir."²⁹

"Somut olayda kabul edilen miktarın hüküm bölümünde 1.934,00 TL, gerekçede ise "...davacının 1900,34 TL'yi faizi ile talep edebileceği..." yazılmak suretiyle gerekçe ile hüküm arasında tereddüt ve çelişki yaratılmıştır. Mahkemece, açıklanan yasa hükümleri doğrultusunda çelişkiler giderilerek infazda tereddüt yaratmayacak şekilde yeniden karar verilmesi için hükmün bozulması gerekmiştir."³⁰

2- Miktar ve değer itibariyle S... Tüketici Sorunları Hakem Heyeti Kararı tarafları bağlamayacağı gibi anılan karar, hem ürünün ayıpsız misliyle bedelsiz olarak değiştirilmesini hem de bedelinin tahsilini içermiş olması nedeniyle kabul şekli bakımından doğru bulunmamıştır. ³¹

3- Savunma alınmadan karar verilemez. Taraflara tebligat yapılması 6100 sayılı HMK 27. (1086 sayılı HUMK'nun 73.) maddesi hükmünde çok açık bir şekilde vurgulanan yargılama ilkelerinden hukuki dinlenme hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının en önemli unsurudur.

27 Y. 11 HD 3.11.2014- 14830/16688

28 Y.13 HD- 16.04.2014- 11892 /12017

29 Y.13.HD. 21.5.2013 - 221 /13168

30 Y.13 HD 21.05.2013- 12553-13331

31 Y.13.HD- 28.6.2005-8402/11068

Mahkeme, kural olarak tarafların iddia ve savunmalarını bildirmeleri için usulüne uygun olarak davet etmeden hükmünü veremez.³²

4- Tüketici hakem heyeti, uyuşmazlık ile ilgili karar verirken tarafların talebiyle bağlıdır. **Fazlaya karar veremez.** HMK 26. maddesine göre hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.

IX- TÜKETİCİ HAKEM HEYETLERİ KARARLARI BAĞLAYICI OLACAKTIR.

Özet: Hüküm oluşturulurken taraflara yüklenen hak ve yükümlülükler hüküm fıkrasında açık ve net olarak belirlenmelidir. Aksi takdirde hakem heyeti kararının infaz edilemeyeceği ortadadır.

Bir elektrik abonesinin hakem heyetine açtığı dava ile ilgili olarak icra Hukuk mahkemesinin verdiği kararı inceleyen Yargıtay 8. Hukuk dairesi hakem heyeti kararının infazının kabil olmamasına işaret ederek yerel mahkeme kararını bozmuştu. Başvurucu avukat farklı dairelerde çelişkili karar verildiği iddiasıyla Yargıtay'dan içtihatların birleştirilmesi isteminde bulunmuştur.

Yargıtay 8.Hukuk Dairesi'nin 5.3.2013T. 2013/182E 2013/2754 sayılı kararında alacağı ilişkin kayıtlar sadece borçluda (borcunu bilmek durumunda olan SEDAŞ'ta) mevcut olduğu halde alacağın likit olmadığına karar verildiğini, aynı olaya ait Y. 8. Hukuk Dairesinin 23.09.2013/15996-13092 ve 24.3.2014/217-5048 esas- karar sayılı ilamları ile aynı mahiyette karar verildiğini, aynı olaya ilişkin Yargıtay 3. HD sinin 3.12.2013 tarih 2013/13722 esas 2013/17103 sayılı ilamında lehine karar verildiğini, Y. 8. Hukuk Dairesinin anılan kararlarının Yargıtay 13 Hukuk Dairesinin 24.11.1998 tarih 1998/8981-9346 esas karar sayılı, Y.13HD 18.4.2005 tarih 2005/4015-6575 esas karar sayılı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 12.3.2003 T. 2003/19-109 2003/152, Yargıtay HGK'nun 7.6.2006 2006/19-295 esas 2006/341 sayılı kararlarına aykırı olması nedeniyle içtihatların birleştirilmesi istenmiştir.

Uyuşmazlık tüketiciye ait sayacın hatalı fazla okuma yapması sonucu tüketiciden alınan elektrik bedel farkının iadesine ilişkindir.Tüketici olan istemci E.Ö. Gölcük Tüketici Hakem Heyetine başvurarak evindeki sayacın takıldığı 8.7.2008 tarihinden denetim için söküldüğü 21.02.2012 tarihine kadar olan dönemde 337KW fazla tahakkuk ettirildiğini, hatalı tüketim miktarının hesaplanarak tarafına iadesini talep etmiş, Gölcük Tüketici Hakem Heyeti 02.07.2012 tarih ve 13/87 karar sayılı kararı ile miktar belirtmeden belirtilen dönem tüketim miktarı farkının tüketiciye iadesine karar vermiştir. SEDAŞ'ın 4077 sayılı Yasa hükümlerine göre bu kararın iptali için mahkemeye yaptığı başvuru "yanlış (fazla) okuma yapan sayaç nedeniyle Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 20'nci maddesinde sözü edilen 1 yıllık süreyle sınırlı olmak üzere değil sayacın ilk takıldığı andan itibaren meydana gelen yanlış (fazla) okumadan ötürü fark bedelin iadesine ilişkin hakem heyeti kararının doğru olduğunu, tüketiciye ait sayacın fazla okuma yapması nedeniyle meydana gelen zararın bu durumun ortaya çıkmasında hiçbir kusuru bulunmayan tüketiciye yüklenemeyeceği, zararın sorumlusunun, bakım, onarım ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmeyen davacı şirket olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.Bu kez davacı Sedaş'ın temyiz başvurusu Yüksek 3. Hukuk Dairesinin 2013/13722 -17103 sayılı kararıyla mahkeme kararı onanarak reddedilmiştir.

Yüksek 8. Hukuk Dairesinin kararı aynı olaya ve takip hukukuna ilişkin olup tüketici tarafından yukarıda belirtilen hakem heyetinden verdiği kararın ilamlı icraya konulması üzerine SEDAŞ'ın davalı E.Ö aleyhine icra mahkemesinden takibin iptalini istemesi üzerine Gölcük İcra Hukuk Mahkemesi "Gölcük TSHH'nın 02/07/2012 tarih ve 13/87 sayılı kararına karşı süresi içerisinde Gölcük 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2012/429 Esas sayılı dosyasında Tüketicinin Korunmasına ilişkin kanunun 22. Maddesi uyarınca itirazda bulunulduğu ve söz konusu hakem heyeti kararı ile ilgili olarak Tüketici Mahkemesinde davanın devam ettiği, icra takibinin talep üzerine Tüketici Mahkemesince ilgili kanunun 22/5 fıkrası uyarınca tedbiren durdurabileceği

³² Y.13 HD 20.01.2014 2014-531/1007, hukuki dinlenilme hakkı ile ilgili geniş açıklama için bknz;Yargıtay HGK'nun 23.11.2011-11-E.154/K.684 sayılı ilamı

ve tüketici mahkemesinin itiraz üzerine vereceği kararın kesin olduğu ve uyuşmazlığın esası ile ilgili olduğu hal böyle iken davacı tarafca icra mahkemesinden takibin şikayet yolu ile iptalinin talep edilmesinde hukuki yarar bulunmadığı kanaati hasıl olmakla davanın hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddine" dair verdiği karar Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2013/182-2754 sayılı kararıyla "Somut olayda takip dayanağı yapılan Tüketici Sorunları Hakem Heyeti Başkanlığı'nın 02.07.2012 tarih ve 13/87 sayılı kararında da; "..Emsal hesaplamanın Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 20.maddesi kapsamında değil Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 20.maddesine göre 08.07.2008-21.02.2012 tarihine kadar tüketim miktarının hesaplanarak farkının iadesine" karar verildiği, alacaklı tarafından söz konusu Tüketici Hakem Heyeti kararının yerine getirilmesi amacıyla borçlu hakkında ilamlı icra takibi başlatıldığı anlaşılmıştır. HGK'nun 8.10.1997 tarih ve 1997/12-517 E. - 1997/776 K. sayılı kararında da vurgulandığı üzere **ilamların infaz edilecek kısmı hüküm bölümüdür. Diğer bir anlatımla, hükmün içeriğinin aynen infazı zorunludur.** O nedenle sınırlı yetkili icra mahkemesince ilamın infaz edilecek kısmı yorum yoluyla belirlenemez.Takip dayanağı ilamda likit bir alacak belirlenmediği gibi, net alacağın hesaplanması da yargılamayı gerektirmektedir. Hüküm fıkrasının bir tespit niteliğinde olduğu, alacaklı lehine belli bir miktarın tahsiline dair eda hükmünü içermediği görülmektedir.Bu durumda Mahkemece şikayetin kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir" denilerek karar bozulmuştur. Karar da Hakem heyeti kararının ilam niteliğinde olduğu kabul edilmiş fakat infazının mümkün olmadığına vurgu yapılmıştır.

Görüldüğü üzere her iki yerel mahkemenin aynı uyuşmazlıkla ilgili olarak verdiği kararlar farklı iki yüksek dairelerden onama ve bozma olarak geçmiştir.Yüksek Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin bozması takip hukukuna ilişkin olup hakem heyeti kararının likit bir alacağa dayalı net bir eda hükmü içermediğinden ilamın bu haliyle infazının mümkün olmadığına ilişkin olup icra inkar tazminatının verilip verilmemesiyle ilgili değildir. Esasen sorun tüketicinin talepte bulunurken belli bir bedel belirtmeden hakem heyetine açtığı davada oluşturulan kararın, hakem heyetinin tüketim bedeliyle ilgili hiçbir araştırma yapmadan likit bir alacak belirlemeden HMK 297. maddesine uygun bir hüküm oluşturulmamasından kaynaklanmaktadır. Y. 8. Hukuk Dairesinin kararıyla infazı mümkün olmayan bir hakem heyeti kararının ilamlı icraya konu edilemeyeceği anlaşılmıştır. Ne var ki aynı uyuşmazlığın maddi hukuka ilişkin kısmında ise Gölcük Asliye Hukuk Mahkemesinin 2012/429 esas sayılı dosyasında hakem heyeti kararının iptaline ilişkin red kararının Yüksek 3. Hukuk Dairesince onanması ve az yukarda izah dildiği üzere takibinde iptalinin kesinleşmesi karşısında takibe konulacak bir ilam ortada kalmamıştır. Bununla birlikte hakem heyeti kararında likit bir alacak veya zarar miktarı belirlenmediğinden ortada uyuşmazlık olduğunu söylemek de zordur. Sorun ilamın infaz kabiliyeti olup olmadığıyla ilgilidir. Bu yüzden ilamın infaz sorununu açıklamak için İcra İnkâr Tazminatındaki likit kavramına gitmeye gerek yoktur. Hakem heyeti kararında alacağın miktarı net belirlenmediğinden bu haliyle tespit hükmündedir. Somut olayda olduğu gibi bir eda istemi olmasına karşın hakem heyetinin edaya değil de olmayan bir talebe göre bir alacağın tespitine karar verilmesi hukuken geçersizdir. Hakem heyetlerinin tespite ilişkin kararları delil niteliğindedir. Kaldı ki bilirkişi incelemesi yapılsaydı dava konusunun Hakem heyetinin görev sınırlarını aşması da muhtemeldir. Şu halde tüketici, Tüketici mahkemesinde alacak davası açarak alacağına kavuşmasında yasal bir engel bulunmamaktadır.

X- ÇEŞİTLİ USULİ SORUNLAR

1- Dilekçede Bulunması Gereken Unsurlar Ve Yaptırımı

Tüketici hakem heyetleri gerek kendi arasında gerekse mahkeme arasındaki görevin sınırlarının belirlenmesi için tüketici veya satıcıların dilekçelerinde bir değer belirtilmesini özellikle aramalıdır. Zira hem hakem yönetmeliği hem de HMK 119/1-d maddesi dava değerinin dava dilekçesinde bulunmasını şart koşturmuştur. Değer belirtilmemesi dilekçenin reddini gerektirmese de toplanan delillere göre dilekçede yer alan hukuki uyuşmazlığa değer biçtirilmesi gerekmektedir. Bunun için tarafa mehil vermek gerekir. (Bknz VII. Madde)

2- Fazlaya İlişkin Hakların Saklı Tutulması

Tüketici dilekçesinde “şimdilik” diyerek fazlaya ilişkin haklarını saklı tutup (manevi tazminat istemi hariç) 1 TL istediğinde; yapılan incelemede ise miktar ve değeri 2000 TL ve üzerinde olduğu anlaşılırsa İTİH ne görevsizlik kararı verilmelidir. Eğer mahkemeye süresinde itiraz edilmezse kararı kesinleştirip³³ dosyayı tomarıyla İl Tüketici Hakem Heyetine göndermesi gerekir. İl Hakem Heyeti de inceleme sonucu konusu 3000 TL ve üzerinde çıkan uyuşmazlık dosyasını aynı şekilde mahkemeye göndermelidir. Yönetmelikte bu konuda açık usul hükmü olmadığından genel usul kurallarına gidilmesi lazım. Burada dikkat edilmesi gereken husus şudur: Eğer görevsizlik kararı kesinleşirse taraflardan biri, bu tarihten itibaren iki hafta içinde (1086 sayılı HUMKya göre gönderme kararında talep etme süresi 10 gün, geçici maddeye göre yürürlüktedir.) kararı veren hakem heyetine başvurarak, dosyanın yetkili mahkeme veya hakem heyetine gönderilmesini talep etmek zorundadır. Hakem heyeti dosyayı resen gönderemez. Ancak tüketici kendisine yüklenecek herhangi bir maliyet olmadığı için ilçe hakem heyetinin görevsizlik kararını TİHH ne taşımayıp kendisi yeni bir dilekçeyle TİHH ne müracaat etmesinde engel görünmemektedir. Bu kez faiz gibi ferî alacaklardan mahrum kalınabilir.

3- Dava Değeri Neye Göre Belirlenir?

Dava değerinin belirlenmesinde asıl alacaktan ayrı faiz ve icra inkar tazminatı gibi haklar görevin belirlenmesinde rol oynamayacaktır. Ancak faiz hesaplanarak likit hale getirilmişse dava değeri genel kurala göre belirlenir. (mülga 1086 sayılı HUMK m.2 kıyasen)

4- Birden Fazla Taleple İlgili Hüküm Verme

Tüketici işlemlerinin farklı olması nedeniyle, tarafları aynı olsa bile birden fazla tüketici işlemi nedeniyle meydana gelen uyuşmazlıkların çözümünün tek bir kararla değil ayrı ayrı olacak şekilde karara bağlanması gerekmektedir. Örneğin, bir bankadan çekilmiş tek bir banka kredisi nedeniyle oluşmuş dosya masrafı, ipotek fek ücreti, yeniden yapılandırma gibi üç uyuşmazlık hakkında tek karar verilebilir. Ancak kalemler ayrı ayrı gösterilmelidir. (görevle ilgili genel kuralı ihlal etmemek kaydıyla). Yönetmeliğin 22/(2) fıkrasına göre aynı tüketici işleminden kaynaklanan birden fazla uyuşmazlık için ayrı ayrı başvuru yapılması durumunda, uyuşmazlığın değerleri toplamı tüketici hakem heyetinin görev sınırı içinde kalmak şartıyla, tek bir başvuruda birleştirilerek karar verilebilir. Aynı tüketici işleminden kaynaklanan birden fazla uyuşmazlığın değerleri toplamının görev sınırını aşması durumunda uyuşmazlıklar hakkında ayrı ayrı karar verilir.

5-Maddi tazminat ve manevi tazminat istemi birlikte talep edildiğinde görev toplam bedele göre belirlenir.

6- Değeri Para Olamayan Uyuşmazlıklarda Görev

Bir sözleşmenin haksız şart taşıdığına tespiti gibi eda hükmü içermeyen konusu parayla değerlendirilemeyen davalar hakem heyetlerinde görülemez. Örneğin; muarazanın (sataşmanın) önlenmesi, bankadan talep edilen belgenin verilmemesi üzerine maddi bir edime zorlayan hiçbir hukuki muaraza içermeyen konusu doğrudan doğruya para olmayan uyuşmazlıklar, örneğin bankanın emekli maaşına bloke koyması halinde istirdada yönelik olmayan salt blokenin kaldırılmasına, çekişmesiz yargı alanına- tedbir, ihtiyati haciz, mesafeli satımlarda (sözleşme değil) ayıbın tespiti veya ayıplı malın satılmasına izin verilmesine yönelik davalar, cezai yaptırımlar (HMK m.382) THH lerinde görülemez.³⁴

7- THH İtirazın İptali Davalarına Bakabilirler mi?

Taraf ilamsız icraya başvurup borçlunun itirazı üzerine duran takibi devam ettirmek amacıyla itirazın iptali (kaldırılması değil) davalarına 13. Hukuk Dairesinin eski kararlarına göre hakem heyeti bakabilecektir. Ancak İİK 67. maddesinde “Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde **mahkemeye** başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle itirazın iptalini dava edebilir.” geçen “mahkeme” ifadesinden hakemlere atıf olmadığı düşünülerek bu tür davaların sadece tüketici mahkemelerinde görülebileceği ileri sürülebilir. İİK nun 67. maddesinde geçen “mahkeme” deyimini itirazın iptali davalarında görev alanını daraltmıştır. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel

33 Örnek kesinleşme şerhi şöyle olmalıdır. “İşbu karar tüketici A:A ya ... tarihinde diğer taraf B:B ye .. tarihinde usulüne uygun tebliğ edilmiş olup taraflarca süresi içinde karara itiraz olmadığından kesinleşmiştir: Tarih ve imza.

34 Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/716esas 2014/11205 karar

Kurulu 14.10.2010 tarih ve 2010/7-184 ve 2010/214 sayılı oybirliği ile aldığı kararında itirazın iptali davalarının idare mahkemelerinde görülmesi yolunu kapatmıştır.

Lakin 6502 sayılı Kanununun 68. maddesi uyarınca 3.000 TL'nin altındaki uyuşmazlıklarda hakem heyetine başvuru zorunlu olduğuna göre bu zorunluluk icra dairelerine başvurmayı da kapsayacaktır. Kanaatimce belirtilen limitlerin altında hakem heyetine müraacat etmeksizin icra takibi başlatılmakta mümkün değildir. Bu kural uygulandığı vakit zaman içerisinde zaten hakem heyetlerine itirazın iptali başvuruları da kendiliğinden kalkacaktır. Sorun birazda 4077 sayılı Kanunun uygulanmamasından ve hakem heyetlerinin zamam zaman delil niteliğinde kararlar verebilmesinden ve önceki Kanun döneminde parasal değerlerin yakınlığı yüzünden mahkemelerin itirazın iptalleri taleplerini usulden reddetmesinden kaynaklanmıştır. Bu konuya içtihatlar zaman içerisinde açıklık getirecektir. Bununla birlikte 6502 sayılı Kanununun 68. Maddesinde uyuşmazlık tabirinin kullanılması karşısında THH'nin itirazın iptali taleplerine de bakacağını söylemek mümkündür.

Bu arada icra mahkemesinin konusuna giren icra memurunun iş ve işlemlerini şikayet vs. gibi uyuşmazlıklarda Tüketici Hakem heyetlerinin görevli olmadığını belirtelim.

8- Yargılama giderleri haklılık oranına göre haksız çıkan tarafa yükletilmelidir. (THH.Yönetmelik m.22/4) Görevsizlik kararında ise yargılama giderine hükmedilmez.

9- Vekalet Ücreti

Hakem heyetlerinde vekille temsil edilen müvekkil/tüketici yararına vekalet ücretine karar verilemeyecektir. (Tüketici Hakem Heyeti Yönetmeliği m.22/7) Ancak Tüketici hakem heyetlerinin tüketici lehine verdiği kararlara karşı açılan itiraz davalarında, kararın iptali durumunda tüketici aleyhine, avukatlık asgari ücret tarifesine göre nisbi tarife üzerinden vekâlet ücretine hükmedilir. Tarifinin maktu ücret hükmü uygulanmaz. Örneğin; 1000 TL değerindeki davada karar bozulursa tüketici aleyhine vekille temsil edilen satıcı sağlayıcı yararına 120 TL vekalet ücreti takdir edilir. (6502 SK m.70/6, Yönetmelik m.28/5)

10-Temyiz sınırı karar tarihine göre belirlenir.

"Dava, 4822 Sayılı Kanunla değişik 4077 sayılı yasanın 22. maddesi gereğince Tüketici Hakem Heyeti tarafından verilen kararın iptali isteğine ilişkindir. Anılan yasanın 22. maddesinin 5. fıkrasında; " Değeri beş yüz milyon liranın altında bulunan uyuşmazlıklarda Tüketici sorunları Hakem Heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine Tüketici Mahkemeleri tarafından verilen kararların kesin olduğu " belirtilmiştir. Yasada öngörülen parasal sınır 1.1.2013 tarihinden itibaren 1.191,52 TL'ye çıkarılmıştır. Karar tarihi itibarıyla dava değeri 180,00 TL olduğuna göre davalının temyiz hakkı bulunmamaktadır." ³⁵

11- Husumet Kime Yöneltilmelidir?

"Mahkemece, davanın Tüketici Hakem Heyeti Kararının İptaline yönelik olup husumetin Samsun Valiliği Tüketici Sorunları Hakem Heyeti Başkanlığına yöneltilmesi gerektiğinden husumet nedeniyle davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir. Davacının, takım elbise sattığı davalının, elbisenin ayıplı olduğundan bahisle yaptığı başvuru üzerine TSHHnin elbisenin değiştirilmesine 23.2.2004 tarihinde karar vermiş ve davacı bu kararın iptali talebiyle dava açmıştır. TSHHye başvurarak değiştirme kararını davalı aldığına göre, 4077 sayılı yasanın 22/5 maddesi hükmüne göre bu kararın iptali için açılan davada, davalının hasım gösterilmesi doğrudur. Mahkemece işin esasına girilip taraf delilleri toplanarak değerlendirilip, sonucuna uygun karar verilmesi gerekirken, aksi düşüncelerle yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.³⁶"

12- Başvurunun, tek bir uyuşmazlıkla ilgili olması ve uyuşmazlık konusunun bu maddede belirtilen parasal sınırları aşması halinde, sınırları aşan kısımdan feragat edilerek tüketici hakem heyetine başvuru yapılabilir. Parasal sınırları aşan kısım için tekrar tüketici hakem heyetine başvuru yapılamaz. (M. 6/3)

13- THHleri davalara Adli tatilde bakabileceklerdir. HMK'daki hüküm tüketici mahkemeleri yönünden geçerlidir.

35 Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 13.11.2014 gün 2014/36319-35804

36 Y.13.HD- 2.2.2005 -2004/13645-2005/1235

14 – Belirsiz Alacak Davası THH'ne Açılabilir mi?

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanununun 68/1, 4. maddelerine göre 2015 yılında değeri 3.300,00 TL (28.05.2014 tarihinden itibaren açılan davalarda ise 3.000 TL) 'nin altında bulunan **uyuşmazlıklarda** tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu hüküm uyarınca 6502 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan ve 01.01.2015 'den sonra 3.300,00 TL den az olan uyuşmazlıklarda tüketici hakem heyetine başvurulmadan mahkemede dava açılmaz.

Düşük miktarlı davaların tüketici mahkemelerinde açılmaması diğer bir ifadeyle THHB'na başvuru zorunluluğu dava şartı niteliğinde bir yargılama engelidir. THHB'na başvuru zorunluluğu satıcı ve sağlayıcı için de geçerlidir.

4077 sayılı Yasanın yürürlükte olduğu dönemde taraflar tüketici sorunları hakem heyeti başkanlığının bakmakla görevli olduğu sınırlar üzerindeki uyuşmazlıkları da hakem heyetlerine götürebilmekte, bu halde delil niteliğinde kararlar alabilmekteydiler (Mülga 4077 sayılı Kanun md. 22/6). 6502 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihinden sonra tüketici hakem heyetlerinin görev sınırı da aynı kanununun 68/1. maddesinde net bir biçimde belirlenmiştir, keza aynı Kanununun 68/4. maddesiyle de parasal sınırların her takvim yılı başında artırılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre 2015 yılı itibari ile değeri 3.300,00 TL' nin altında bulunan uyuşmazlıklarda THHB'ne başvuru zorunludur. Özellikle 6502 sayılı Kanununun 68/1. fıkrasının son cümlesinde "Bu değerlerin üzerindeki uyuşmazlıklar için ise THHB'ye başvuru yapılamayacağı" kesin olarak hüküm altına alınmıştır. Yani 6502 sayılı Kanunun yürürlükte olduğu dönemde tüketici hakem heyetleri de görevsiz oldukları gerekçesiyle 3.300,00 TL nin üzerindeki uyuşmazlıklara bakamayacaklardır.

HMK 'nın 33. maddesi uyarınca hakim Türk Hukukunu resen uygular. HMK 'da belirsiz alacak davasında görevli mahkeme konusunda bir düzenleme yer almamıştır. Halbuki İsviçre Federal Usul Kanununun 85. maddesine göre belirsiz alacak davasında görevli mahkeme davacı tarafından dilekçede belirtilen geçici değere göre belirlenecek ve fakat daha sonra davacı talep sonucunu artırdığı takdirde mahkemenin görevi artık değişmeyecektir. İsviçre Hukukunda belirsiz alacak davasında göreve ilişkin bu düzenlemenin HMK 'da da yer alması düşünülebilirdi. Ancak Sulh ve Asliye Hukuk Mahkemeleri arasındaki parasal sınırın kaldırılması ve mal varlığına ilişkin davaların tümünün Asliye Hukuk Mahkemesinin görevine dahil edilmesinden sonra (HMK md. 2) HMK 'da belirsiz alacak davası için göreve ilişkin bir düzenleme yer almasına Kanun Koyucu gerek görmemiştir. Zira özel görevli mahkemeler için zaten sulh-asliye ayrımı söz konusu olmadığı için ve davalar doğrudan özel görevli mahkemeye gittiği için aynı gerekçe bu mahkemeler (Fikri ve Sınai haklar, İş, Tüketiciler v.s) için de geçerlidir.

Lakin 6502 sayılı Kanun 68/1. madde uyarınca 3.300,00 TL ye kadar olan uyuşmazlıklarda THH 'lerine başvuru zorunlu olduğundan ve bu miktarın üzerindeki uyuşmazlıklar için THH 'lerine başvuru yapılamayacağından THH ile Tüketici Mahkemeleri arasında özellikle belirsiz alacak davalarında görev sorunu yaşanacaktır. HMK' da düzenleme bulunmaması cihetiyle bu sorunun çözümü için hakim yargı kararları ve doktrinden de istifade edebilecektir.

Belirsiz alacak davalarında dilekçede belirtilen geçici değer 3.300,00 TL 'nin altında olduğundan bu davaların Tüketici Mahkemelerinde açılabilirliğinin kabulü THH 'nin işlevsiz bırakılması sonucunu doğuracaktır ki bunu önlemenin yolu artık bu nitelikli davalarda geçici değer 3.300,00 TL 'nin üstünde belirtilerek açılmasının zorunlu olduğunun kabulü ile mümkündür. Yukarıda izah olunduğu üzere İsviçre Federal Kanununun 85. maddesi de bu doğrultuda bir düzenleme benimsemiştir.
